

Teatrul de Comedie

UMBRA

Caiet program
Nr 9

Stagiunea
1962 - 1963

s p e c

o nouă sală de tacole

Mi-am ascultat prima piesă din culisă, de lângă gong. Vedeam de acolo o parte din scenă și linia rampei... care mi-a apărut deodată ca o plasă de tenis peste care săreau sau nu săreau replicile în sală.

De atunci, sala de teatru — de unde îți vine adevărata verificare — a căpătat în ochii mei un prestigiu, care s-a extins de la sala însuflețită de freamătul publicului, la sala tăcută, goală, cufundată în jocul gradat al penumbrelor; sala văzută doar în complexul ei arhitectonic. E sala orelor de repetiție. Atunci îi simți mai bine rezonanța și înțelegi ce importanță are ambianța ei: formă, colorit, lumină, fotolii, presuri, pereți... mai ales pereții: adevărată cutie de violoncel pentru sunetele pe care le trimite scena și care, mai presus decât vorbe, sînt variate expresii melodice ale sentimentelor și gândurilor omenești.

O! dacă ar putea prinde glas pereții unei săli de teatru ce ușor ne-ar lămuri asupra „profilului” aceluia teatru și ce cacofonie ar emana pereții unui teatru cu repertoriul întocmit alandala!

O sală nouă — sau măcar reînnoită — înseamnă pentru iubitorii de teatru o reală bucurie, o clipă de emoție pe parcursul unei stagiuni. Pentru Teatrul de Comedie, care doar în doi ani de existență a adus o reînnoire a repertoriului, a regiei și a scenografiei, reînnoirea aceasta nu e decât un act de consecvență. Și sînt sigur că pereții care au reținut replica inteligentă a lui Cheryl Sandman, drăgălășia Mihaelei devenită prietena noastră Pix, sau rîsul plin de umor a lui Svejk, se vor îmbogăți cu noi rezonanțe valoroase, aurii spice de belșug în recolta anului teatral.

Mircea Ștefănescu

X

EVGHENII SVARȚ

E. Svarț a debutat ca actor, dar curînd începe să lucreze la revistele pentru copii „Ariciul” și „Scațiul” (foarte cunoscute la vremea lor în Uniunea Sovietică) unde povestește micilor săi cititori întâmplări pasionante din viața constructivă a oamenilor sovietici. În 1925 apare prima sa carte: „Povestea unei bătrîne balalaici”.

Concepția lui E. Svarț despre literatura pentru copii reiese clar din felul cum istorisește subiectul povestirii sale *O minune obișnuită*: „un tînăr și o tînără se îndrăgostesc, o minune obișnuită, se ceartă ceace deasemeni nu constituie un lucru neobișnuit, cît pe-aci să moară din dragoste, și, în sfrșit, forța sentimentelor lor atinge un nivel atît de ridicat încît încep să facă adevărate minuni, ceace este și minunat și obișnuit”.

În 1934 apare prima piesă a lui E. Svarț *Aventurile lui Hohensteifen*. Aci E. Svarț introduce într-o piesă de actualitate elemente satirice de basm. Personajele piesei sînt economiști, contabili, jurisconsulți, oameni care prin caracterul și ocupația lor aduc foarte puțin cu eroii basmelor. Dar fiecare din ei se apropie prin ceva de un personaj de basm. Așa, de pildă, directorul Uprev este un vampir în toată legea care se hrănește cu sînge de om, iar femeia de serviciu Kofeikina este o zîna bună, planificată să înfăptuiască trei minuni pe trimestru.

Mai tîrziu în lucrările sale dramatice E. Svarț a dezvoltat și a impus cu deosebită pregnanță originalitatea talentului său căci, nefcînd niciodată de a fi un povestitor, E. Svarț este în fiecare din piesele sale un polemist necrușător. Această caracteristică a artei sale se vede foarte

Afișul spectacolului „Umbră” la Teatrul de Comedie din Leningrad

bine în comedia *Regele este gol* scrisă de Svarț în 1934, curînd după venirea hitleriștilor la putere.

Umbră (1940) al cărei subiect este împrumutat din Andersen, constituie o strălucită mărțurie a forței și originalității sale creatoare. Piesa s-a prezentat pentru prima dată în 1940 pe scena Teatrului de Comedie din Leningrad. Spectacolul s-a născut dintr-o strînsă colaborare a teatrului cu autorul și a fost reluată în 1958 la Moscova și în 1961 la Leningrad.

Consecvent militant împotriva fascismului și a militarismului E. Svarț termină în același an comedia fantastică *Balaurul* (piesă care a fost jucată și pe Broadway în 1962).

Aici, ca în mai toate piesele lui E. Svarț, basmul constituie un cadru mai mult sau mai puțin fericit pentru o polemică aspră cu ignoranța, prostia, cinismul, ce caracterizează societatea capitalistă în expresia ei cea mai reacționară: fascismul.

Evghenii Svarț este deasemeni autorul pieselor *Un frate și o soră* (care înfățișează sacrificiul unui colectiv ce luptă pentru salvarea vieții unui copil) *Ospitalitatea noastră* (unde se vorbește despre forța morală a oamenilor sovietici, despre vigilență lor față de amenințarea crescîndă a invaziei fasciste) și a dramei *O noapte* (unde se arată curajul și jertfele oamenilor care au participat la blocada Leningradului).

EVGHENII SVART

LA MASA ROTUNDĂ

CU

SCRIITORII SOVIETICI

În ziua de 8 Februarie 1962 a avut loc la Teatrul de Comedie întâlnirea colectivului Teatrului de Comedie cu cunoscuții dramaturgi: A. Saltnski și N. Zarudni și criticul Vl. Pimenov, redactor șef al revistei „Teatr”. Transcriem discuțiile:

Radu Beligan, — Ne-am adunat astăzi aici nu pentru un schimb de amabilități protocolare ci pentru o discuție în jurul unor probleme care interesează în cel mai înalt grad Teatrul de Comedie.

Mărturisesc deschis că punem un mare preț pe această întâlnire pe care, cu consimțământul oaspeților noștri dragi urmărim s-o prefacem într-o ședință de lucru.

A. Saltnski, — Este ceea ce dorim și noi. Ne putem saluta cu respect unii pe ceilalți, avem suficiente motive să ne felicităm reciproc, dar nu ne întâlnim chiar în fiecare zi ca să ne risipim timpul în reverențe ceremonioase.

N. Zarudni, — Cum sintem cu toți modești trebuie să recunoaștem și că sintem cu toți mari oameni de teatru... Așa că putem trece la treabă.

A. Saltnski, — Accept platforma de discuții propusă de spiritualul meu confrate.

Radu Beligan, — Sintem puțin sentimentali,— de ce n-am spune-o?—și dorim să avem amintiri. De aceea, înainte de a începe ședința vă cer aprobarea de a o imprima pe bandă de magnetofon.

Vl. Pimenov, — De acord. Regret numai că magnetofonul nu va putea reține unda sinceră de emoție pe care o încercăm la gândul că intrăm în... arhiva Teatrului de Comedie.

LA MASA ROTUNDĂ CU SCRITORII SOVIETICI

CONTINUARE DIN PAGINA A CINCEA

Radu Beligan, — După cum poate știți avem relații strinse cu teatrele de Satiră din Moscova și de Comedie din Leningrad.

Dealtfel V. Plucek a trimis teatrului nostru o scrisoare în care ne-a împărtășit din experiența sa, iar N. Akimov a vizionat câteva din spectacolele noastre. Corespondăm regulat cu cele două teatre sovietice. Stimăm realizările artei sovietice.

În aceste zile Teatrul de Comedie trăiește un moment deosebit: a înscris în repertoriul său prima piesă sovietică: „Umbra” de E. Svart. Am vrea să știm mai multe despre autor și despre creația sa.

VI. Pimenov, — Evg. Svart este unul din cei mai talentați și mai originali scriitori sovietici care chiar atunci când a scris literatură pentru copii s-a adresat oamenilor maturi. Basmele sale sînt impregnate de înalte sensuri morale și sociale și înțelesul lor trece totdeauna mai departe de subiectul propriu zis. Iată și de ce opera sa e foarte cunoscută la noi în țară și se bucură de o largă audiență.

„Umbra” a fost scrisă prin 1940 și a fost pusă întâia oară în scenă de Akimov, acum două decenii. În evoluția comediei sovietice, „Umbra” a coincis cu un mare și important eveniment. Teatrul de Comedie a cîștigat deosebit de mult prin prezentarea acestei piese. „Umbra” a fost

reluată de curînd la Moscova și Leningrad cu un succes care dovedește — dacă mai era nevoie — că piesa nu și-a pierdut nici un moment actualitatea.

Cînd și-a scris comedia Evg. Svartș a avut, în primul rînd, în vedere fascismul cu tot cortegiul lui de monstruozi-tăți ridicole. Prin această piesă lumea crimei, a iraționalului primea o replică viguroasă în care umorul exploziv alterna cu o tristețe amară. E. Svartș pleda pentru omenia reală, generoasă, și-și exprima credința în triumful valorilor umanismului popular, valori terfelite, la ora aceea, de fascism.

Astăzi cînd fascismul încearcă din nou să-și facă drum, cînd în lumea imperia-listă democrația este tot mai

josnic călcată în picioare, cînd se încearcă prin crimă și înșelăciune zădărnicierea luptei popoarelor, piesa lui Evg. Svartș cinstește teatrul care o joacă.

Radu Beligan, — Aș vrea să pun o întrebare oaspeților noștri și anume dacă există vreo deosebire marcantă între spectacolul „Umbra” pus în scenă la teatrul din Moscova și spectacolul realizat la Leningrad.

VI. Pimenov, — Deosebirile nu sînt esențiale. Direcția ideologică a spectacolelor este aceeași. Desigur însă că există diferențe care țin de viziunea artistică, de temperamentul celor doi creatori.

Radu Beligan, — Piesa lui Evg. Svartș reprezintă un drum izolat în teatrul sovietic, sau

dimpotrivă ea a fertilizat eforturile altor creatori?

N. Zarudni, — Ca orice mare experiență de creație, comedia lui Evghenii Svartș nu a trecut fără urme prin literatura noastră dramatică.

A. Salînski, — Aceasta nu înseamnă că trebuie căutate apropieri mecanice între opera a o seamă de dramaturgi sovietici și cea a lui Evg. Svartș. În literatură influențele ferice se propagă pe căi mai puțin directe.

Radu Beligan, — Vă mulțumim pentru sprijinul pe care ni l-ați dăruit. Nădăjduiesc că văzînd spectacolul nostru ne veți ierta pentru timpul pe care vi l-am răpit.

EROII PIESEI DESPRE EI ÎNȘIȘI

INVĂȚATUL

... De o parte e viața, de alta umbra. Din tot ce știu reiese că umbra nu poate învinge decît pentru un timp. Lumea o ținem noi, oamenii care muncim!...

... Iar eu le voi explica tuturor și celor care întrebă și celor care nu întrebă: puterea regească este absurdă și inutilă. Iată de ce am refuzat tronul...

... Domnilor! Acest personaj nemilos (Umbra n. n.) are să vă ducă la pieire pe toți. Se află pe cea mai înaltă culme a puterii dar el e gol. A și început să se plictisească și să nu știe ce are de făcut. Și are să înceapă să vă chinuiască pe toți din pricina plictiselii și a trîndăviei...
... Aveam de gînd să mor cu cinste, dar să înving e înfinit mai bine...

UMBRA

Nici un fel de schimbări. Cum a fost pînă acum, așa să fie și de aici înainte.

Nici un fel de planuri!
Nici un fel de vise. Astea sînt ultimele concluzii ale științei mele de viață.

ANNUNTIATA

Iertați-mă, știți, orice s-ar întimpla eu am să vă ajut. Am să vă fiu de folos. Credeți-mă, sînt o fată simplă, dar sînt atît de devotată, domnule...

PRINȚESA

Toți oamenii sînt minci-noși, toți oamenii sînt nemernici. Nu cred în nimeni și în nimic.

PRIMUL MINISTRU

După îndelungații mei ani de slujbă am descoperit o lege nu prea plăcută. Tocmai în clipa deplinei noastre victorii deodată — viața își înalță capul.

MINISTRUL DE FINANȚE

... Nu există un organism mai sensibil decît cercurile de afaceri. Numai testamentul regelui a provocat șapte falimente, șapte sinucideri și scăderea tuturor valorilor cu șapte puncte! Iar acum... O! Ce se va întimpla acum! Nici un fel de schimbări, domnule Ministru! Viața trebuie să meargă ca un ceasornic!

IULIA GIULI

Nu luați în seamă faptul că zimbesc. În cercul nostru în cercul oamenilor „adevărați” se zimbesc întotdeauna. În ori-

ce împrejurare. Căci în felul acesta orice spui, poate fi interpretat fie într-un fel, fie într-altul. Vorbesc serios Cristian Teodor. Te amenință o nenorocire...

... Știi când te-am văzut mi s-a părut că ești tocmai omul pe care îl caut de-o viață-ntreagă... Știi mi s-a mai întâmplat să cred după glas, după vorbă că „el e”, dar când se apropia știi, vedeam că nu e „el”. Dar era prea târziu să mai dau îndărăt... pentrucă se apropiase prea tare. E îngrozitor să fii frumoasă și mioapă. Te plictisesc?

DOCTORUL

Am găsit izvorul unei ape vii, care vindecă toate bolile și învie chiar morții, dacă au fost oameni buni. Dar ministrul de finanțe mi-a poruncit să închid izvorul. M-am luptat ca un turbat cu ministrul, dar împotriva mea s-au pornit birocrații. Lor le este totul egal: viața, moartea marile descoperiri. ... Au învins ei. De atunci nu mi-a mai păsat de nimic...

CEZAR BORGIA

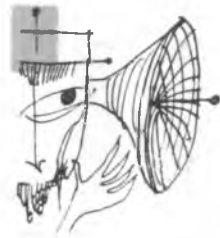
Critici pe cineva și e nemulțumit. Dece? Vezi, asta caut eu, secretul succesului deplin. Sînt gata la orice ca să-l gădesc. Îți place sinceritatea mea?...

PIETRO

Așa, cu cizmele în picioare ești mai liniștit. Mergi de colo pînă colo, mai suni din pîteni — și n-auzi decît ce trebuie. Dece să aud ce nu-mi convine?

CONSILIERUL SECRET

Domnilor, excelența sa a binevoit să vă dea afară. Fiți sănătoși și liberi. Dar mai repede.

CĂLĂUL

Vă rog să mă iertați. Mă întorc curînd și am să vă povestesc cum am scăpat viața unor sărmani iepurași de casă.

MAJORDOMUL

Slujesc de atîta vreme la curte, încît mijlocul mi se îndoie de la sine la apropierea persoanelor sus puse. Nu-i aud și nu-i văd dar mă și înclin. E un simț anume. Vezi de asta sînt șef. Ai înțeles? Înclină-te... Mai jos! Mai jos! Ee-e-e-e asta e!

B A S M ȘI REALITATE ÎN „UMBRA“

MIHAI NOVICOV ●

În istoria literaturii sovietice numele lui Evghenii Svarț e menționat mai ales ca al unui talentat autor de lucrări pentru copii, aparținând acelei echipe care, avându-l în frunte pe S. I. Marșak, încă în primii ani ai puterii sovietice a pus bazele unei literaturi noi pentru micii cititori și spectatori. Piese-povești ale lui E. Svarț ca „Albă ca zăpada” sau „Cenușăreasa” fac parte din repertoriul permanent al mai tuturor teatrelor pentru copii din U.R.S.S. Dar, după cum se observă și într-un caiet-program al Teatrului de Stat de Comedie din Leningrad, ideea că poveștile se scriu numai pentru copii nu este de loc adevărată. Cei maturi iubesc și ei poveștile, dar nu vor s-o recunoască întotdeauna. De bună seamă, cunoscând această slăbiciune omenească E. Svarț a scris piese-povești și pentru spectatorii maturi. Una din acestea e „Umbra” pe care Teatrul de Comedie din București o prezintă astăzi publicului românesc.

Critica sovietică remarcă, la timpul său, că pieselor-povești pentru copii ale lui E. Svarț

le este propriu un anumit ton ironic, chiar zeflemitor, adoptat de către autor evident pentru a strecura în mintea copiilor o anumită „neîncredere” în „adevărul” întâmplărilor „miraculoase” de pe scenă. Dealtfel procedeul nu este specific doar creației lui E. Svarț. El este, într-un fel, o descoperire artistică a „școlii lui Marșak”. Împletirea tonului serios chiar grav, cu acela ironic-zeflemitor caracterizează și „Umbra” ceace conferă spectacolului un farmec cu totul inedit.

Convenția artistică pe care o stabilește autorul de la primele replici pronunțate de eroi este aceea a unei țări deosebite, în care tot ceace se povestește în basme se întâmplă zilnic, aveau. Elementele piesei sînt împrumutate din lumea fabuloasă a basmelor, fericit îmbinate cu altele privind viața în lumea capitalistă. În țara respectivă, trăiesc căpcauni, dar ei sînt prețuitori la casa oficială de valori, iar în afară de aceasta au și alte îndeletniciri cît

se poate de obișnuite — unul e proprietar de hotel, altui ziarist, pamfletar și critic de artă. Prințesa care trebuie să se căsătorească, întocmai ca în basme, respectînd cu o rigoare absolută testamentul tatălui ei, și care, tot ca în basme, se travestește, din cînd în cînd, într-o femeie de rînd, e înconjurată, ca în realitate, de miniștri, cam ramoliți, dar implicați în variate și venale afaceri financiare; palatul regal e vizitat de turiști, care se plictisesc de moarte și-l plictisesc pe doctor cu cele mai imposibile plîngeri privind sănătatea lor, etc, etc.

Printre basmele cu largă circulație în lume autorul a ales ca motiv pentru piesa sa, cel al omului care și-a pierdut umbra, însă din subiectul cunoscut a păstrat prea puțin. De fapt subiectul piesei e doar un pretext pentru desfășurarea unei largi satire sociale.

Elementul satiric este preponderent în piesa lui E. Svarț. Dialogul e scilpitor, iar înfruntările între personaje se realizează cu o vervă care atestă ucenicia la comediiile lui Shakespeare. În fața spectatorului evoluiază numeroase personaje-caricaturi, cît se poate de revelatorii pentru realitatea burgheză. Ministrul de finanțe, care-și transportă toate valorile în străinătate de teama unei revoluții populare e atît de ramolit încît, în timpul conversațiilor lacheii trebuie să-i aranjeze corpul în poziția cores-

punzătoare stărilor sufletești prin care trece: mirare, indignare, voluptate, dezinvoltură, etc. Doctorul a inventat un elixir pentru a învia pe oamenii buni, dar, de frică, l-a predat în întregime, guvernului; lui îi este atît de frică de nevasta sa geloasă încît o altă femeie nu-l poate săruta decît pe ceafă (mereu își întoarce capul ca să vadă dacă nu cumva e urmărit de soție). Proprietarul hotelului trage cu pistolul în oameni dar pentrucă nu-și nimerește niciodată ținta se mulțumește să persecute un chiriaș rău platnic. Ziaristul și-a ales pseudonimul de Cezar Borgia și se ocupă cu șantajuri ordinare. Umbra devenită om se caracterizează prin naturalețea cu care împletește servilismul cu perfidia s.a.m.d. Nenumărate scene se rețin ca simboluri pregnante pentru demascarea cîte unui aspect din lumea capitalistă: consiliul de miniștri care se adună îngrijorat spre a decide cum poate fi distrus un învâțat instructiv acesta intenționează să facă totul pentru ca toți oamenii să fie fericiți; curtenii care vorbesc despre apropiata decapitare a unui om ca despre o oarecare nevinovată intervenție chirurgicală și așa mai departe.

CONTINUARE ÎN PAG. 14

de EUGHENII SVART
Traducere de: Mara Nicolau

Scene din repetiții
Iurie Darie și Gh. D.

*Nicolae Gârdescu, Gh.
Florin Scârlătescu și*

*Florin Scârlătescu ●
Aurelia Vasilescu*

Iurie Darie Mircea

o Miclea):

ghe Dinică
mitru Chesa

a Șeptilici s.
za Ploeanu

DISTRIBUȚIA:

Învățatul	IURIE DARIE laureat al premiului de stat
Umbra	GHEORGHE DINICĂ
Anunțiată	VASILICA TASTAMAN-JENEI ELIZA PLOPEANU
Prințesa	SANDA TOMA
Cezar Borgia	D. RUCĂREANU
Pietro	AMZA PELLEA
Iulia Giuli	AURELIA VASILESCU
Doctorul	MIRCEA ȘEPTILICI
Primul ministru	N. GĂRDESCU artist emerit
Ministrul de finanțe	FLORIN SCĂRLĂTESCU
Consilierul secret	MIRCEA CONSTANTINESCU
Majordomul	D. CHESA
Sergentul	MARIUS ROLEA
Sora	DOMNICA PELLEA
Vilegiaturisti	MIRCEA MUȘĂTESCU LIVIA HANUȚIU EUG. CASSIAN IARINA DEMIAN
Tîrgoveți	DUMITRU POPESCU GH. MAZILU PUICA STĂNESCU LIVIA HANUȚIU N. TURCU E. CASSIAN GH. CRÎȘMARU CONSUELA ROȘU ȘT. TAPALAGĂ IARINA DEMIAN V. PLĂTĂREANU ZIZI PETRESCU
„Domni” și	}
„Doamne” de	
la cîrte	}

Direcția de scenă :	DAVID ESRIG
Scenografia :	I. POPESCU UDRIȘTE
Ilustrația muzicală :	Ing. Dan Ionescu
Maestru de mișcare :	Paule Sibylle, profesor emerit
Consultant tehnic :	Ing. D. Manolescu
Asist. dir. scenă :	{ Anca Livescu Livia Hanuțiu

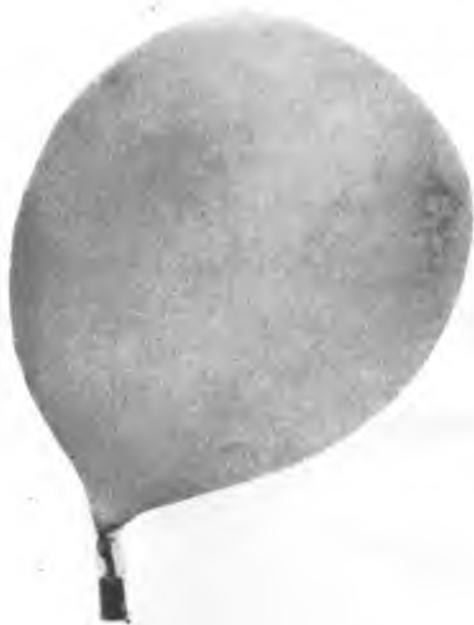
COLABORATORI TEHNICI

Regia tehnică :	{ Traian Ionescu N. Georgescu
Sufleur :	{ M. Drăgulănescu Ana Ivașcu
Costume	{ Elisabeta Uncruț Radu Iridon Iacob Ananie
Lucrări de timplărie :	Th. Popescu Pempoi
Lucrări de sculptură și butaforie :	Ion Tenică
Lucrări de tapițerie :	Petre Aldescu
Lucrări de mecanică :	G. N. Dumitrescu
Execuția picturii :	A. Vargu
Sonorizarea :	Maria Tibad
Peruci și machiaj :	Eufrosina Agemian
Lucrări de broderie :	D. Zaharachescu
Lucrări de cîsmărie :	Gh. Pogonceanu
Șef serv. producție :	

(continuare din pag. 11)

Dar dincolo de conținutul satiric realizat de corespondența între lumea de basm și cea reală, piesa intervine în bătălia ideologică a zilelor noastre și prin dezbaterăa unei idei filozofice. Autorul ne propune să reflectăm la antiteza dintre basm și realitate, ca și la căile prin care această antiteză poate fi anulată. În adevăr eroul principal, învățatul, care evident nu întâmplător poartă numele mic identic cu acela al marelui povestitor danez, și-și alege la hotel camera în care înainte locuise Hans Cristian Andersen, o întreabă pe fata care-l va secunda în palpitanta sa aventură, dacă celebrul scriitor care ne-a vrăjit copilăria „știe ce sînt basmele”? Iar tot învățatul spune că nu e rău că în țara în care a ajuns, totul se petrece ca în basme, pentru că în timp ce în țările obișnuite „bogăția și mizeria, puterea și sclavia, moartea și nenorocirea, rațiunea și prostia, virtutea și erezia, puritatea și nerușinarea, toate sînt atît de strîns amestecate, încît pur și simplu, te îngrozește” — în basme „toate lucrurile sînt mai simple”. Ei bine, această simplitate luminoasă a basmelor cu desnodămîntul lor totdeauna fericit, Evghenii Svarț o va revendica în viața oamenilor. Iată și de ce învățatul pleacă în finalul piesei din țara basmelor — trece rampa în lumea noastră spre a continua aici lupta sa pentru fericirea oamenilor. Lupta aceasta — ne-o spune cu un zîmbet amar dar îngăduitor învățatul sau, dacă vreți, autorul — nu este evident tot atît de simplă ca lupta binelui împotriva răului într-un basm, dar și în planul real victoria binelui este certă și ireversibilă, pentru că, în ultima instanță „răul” degradările, „înstrăinările” pe care le-a adus cu sine capitalismul, sînt doar „umbre” ale umanității. Iar omul învinge umbra.

Piesa lui E. Svarț nu este, deci, numai o lucrare dramatică spirituală strălucind de inventivitate, dar și instructivă în sensul cel mai înalt și nobil al acestui cuvînt.

baloane

de

MARIA BANUȘ

Nu v-am uitat, cinstite goluri,
Baloane, țifne, fumuri, nas
Ce sigur vă simțeați în roluri
De rigă, de valet, de as.
Și cînd v-ați dezumflat istoric,
Ce piriit grotesc dă glas...
Dintr-un miraj fantasmagoric,—
Muștiuc și piele au rămas,
Nu v-am uitat hilare umbre
Sinistre umbre, impostori
Hai, înviați și faceți tumbe.
În comedie, hai, actori!...

creatorii

spectacolului

despre

piesă

Teatrul de Comedie înscrie cu „UMBRA” prima piesă sovietică în repertoriul său. Alegerea comediei fantastice a lui Evghenii Svartș este o mărturie a teatrului nostru pe linia combativității sale artistice, împotriva sistemului de viață și a mentalității burgheze împotriva a tot ce înseamnă pe plan etic orînduirea capitalistă : falsitate, egoism feroce, lipsă de scrupule, abandonarea celor mai firești îndatoriri umanitare, traficul de favoruri, degradarea caracterelor, slugărnicie, aventurism.

Piesa lui E. Svartș atacă dintr-un punct de vedere aparte, cu ajutorul metaforei, sub înfățișarea basmului, viciul fundamental al sistemului de viață bazat pe oprimare, dezvăluind neputința lui structurală de a crea condiții demne de existență oamenilor. Scrisă în anii în care hitlerismul își începea odioasa și criminala lui aventură piesa surprinde alianța sumbră a capitalismului cu teroarea, modul în care teama de mase crează condițiile acaparării puterii de către elemente destructive, aventuriste.

Toate aceste semnificații sociale se desvăluie însă treptat, la capătul unei dezbateri filozofice și poetice, în care alegoria și tipizarea specifică basmului crează puternice imagini artistice, admirabile prin concizia și originalitatea lor. Aceste înțelesuri ne vom strădui să le reliefăm în spectacolul nostru.

D. Esrig

UN MOTIV LITERAR DE ÎNTINSĂ CIRCULAȚIE

Dacă există două fenomene mai inseparabile decât Castor și Pollux, decât Faust și Mephisto, decât Romeo și Julietta, acestea sînt: omul și propria lui umbră.

Omul care și-a pierdut umbra, cît și umbra care și-a pierdut omul fac să se infioare de neliniște cugetele artiștilor din toate timpurile și stimulează izbucnirile imaginației poetice, deoarece atunci cînd în ciuda imposibilității practice de a se realiza o asemenea despărțire artiștii și-o inchiuie în operele lor, ea capătă semnificația unei desprinderi de terenul ferm al rațiunii. Omul este rațiunea Umbrei. Dacă dispăre rațiunea ei, umbra trebuie să dispară și ea. Dar poeții cred că o umbră fără om poate fi tocmai mărțuria evidentă a unei existențe care se manifestă prin absență: lipsa rațiunii.

Ori unde am deschide istoria literară, vom întîlni motivul umbrei și al luminii.

Toată drama Fedrei este, în tragedia lui Racine, dialogul patetic, lupta între tenebre și soare, între monstruoasă și omenesc. „Lumina zilei, umbrele nopții” sînt versurile cheie ale acestei celebre piese.

Victor Hugo scrie undeva în opera sa „Fiecare om în noaptea lui se îndreaptă spre lumină”, arătînd că umbra și soarele sînt forțele care și dispută inteligența și sensibilitatea noastră, într-un război al cărui rezultat final este previzibil căci sîntem făcuți pentru a triumfa în zorii fiecărei zile.

Într-una din cele mai dramatice dintre poeziile sale mărturie a frămîntărilor îndelungi și a dezbaterilor care i-au chinuit spiritul, Tudor Arghezi spune: „Ce noapte groasă, ce noapte grea / A bătut în fundul lumii cineva. / E cineva sau poate mi se pare / Cine umblă fără lumină / Fără luminare / Și s-a lovit de pomii din grădină” ? luptîndu-se patetic cu nălcile și cu umbrele dealungul unei bătălii din care va ieși victorios.

În artă apariția unei umbre care și-a dobîndit independen-

ta, desfăcându-se de realitatea tangibilă a posesorului ei, devine semnul dezlănțuirii unei forțe oarbe, misterioase și rele. Când apare umbra neliniștită a fostului rege Hamlet, prințul din Elsenor trage concluzia că pe pământul Danemarcei s-au ivit semnele corupției și ale crimei, Umbra care și-a pierdut omul a devenit simbolul forțelor iraționale și malefice dușmane ale civilizației, ale cuceririlor rațiunii și omenescului din om.

În 1930, Thomas Mann, ultimul mare scriitor al ordinii burgheze, scria o năvelă profetică: „Mario și vrăjitorul“ în care se confruntau două personaje aproape simbolice. Mario este un om simplu și bun care nu suportă cu calm degradarea condiției umane, supunerea rațiunii și a voinței în fața unei misterioase forțe invizibile. Și dacă antipaticul vrăjitor de bilci reușește să impună voința lui diabolică să batjocorească, datorită puterii sale hipnotice, mulțimea spectatorilor, în numele rațiunii și al nobleței omenestii, va protesta radical. Acest băiat modest și blând de felul său, Mario, săvârșește un act de care nimeni nu l-ar fi crezut în stare: el ucide vrăjitorul fanfaron și patriotard care însoțește „explicațiile” sale obraznice cu fraze moralizatoare culese din ideologia incipientă a fascismului. Marele scriitor a sugerat astfel cu un deosebit simț de premoniție forțele iraționale pe care le degajă un fenomen social odios cum este fascismul; a sugerat chiar și remediul radical împotriva acestui infam produs al burgheziei intrată în ultima ei fază.

Metafora umbrei care și-a pierdut omul și-a dovedit înțelesul ei adânc și mobilizator în opera lui Thomas Mann. Dar nu numai în opera lui Thomas Mann. Inseparabilitatea umbrei de om, a omului de rațiune și a rațiunii de om, este invocată printr-un contrast metaforic oricâte ori dușmanii omenirii și ai progresului încearcă zadarnic să realizeze ceea ce nu se poate: o umbră umană fără om și un om adevărat lipsit de rațiune.

Georgeta Horodincă

Interpretul înălțatului și al umbrei în spectacolul Teatrului de Comedie din Leningrad

„Umbra” este o piesă împotriva regiilor încoronăți și neîncoronăți ai capitalismului, care uzurpă drepturile celor ce muncesc și-i oprină. „Umbra” este o piesă împotriva fasciștilor, a crimei și a fărdelegii „brune”.

Veți găsi în această pagină câteva imagini desprinse din viața de fiecare zi din țările în care domnesc umbrele.

Până în ziua în care va obține coroana, prințul Napoleon își are totuși regatul său, ne asigură publicația regalistă Paris Match. În fiecare an, prințul vine împreună cu prințesa și cu cei patru copii la „Pietrele albastre” la capul Camarat: 25 de hectare de livezi de măslini, pini și stejari albi. În așteptarea unui regat pretendentul la tron s-a mulțumit să prindă în vara asta, un pește de 20 kgr.

Credeți că aceste chipuri devastate de nesomn sînt neliștite de soarta omenirii? Nu: La bursa din New York a avut loc o scădere a acțiunilor din industria de armanent.

La încurajarea revanșarzilor vest-germani de la Bonn se pregătesc noile contingente de „umbre” ale Wehrmachtului...

Il "re del sapone" aveva festeggiato qualche settimana fa il suo 60mo anniversario. Doveva arrivare il fisco, sono arrivati i carabinieri, è morto un operaio che chiedeva un aumento di 45 lire al giorno.

A
M

Există în țările capitaliste și regi neincoronate. De pildă regele săpunului care, în ziua când își sărbătorea câștigul fabulos de 66 miliarde lire, a răspuns revendicării muncitorilor de a le mări salariul chemând poliția... În fotografie unul dintre muncitorii răniți de gloanțele polițiștilor și câțiva dintre tovarășii săi.

Nobilele doamne spaniole — fiicele vechii aristocrații castiliene — care zimbesc „distins” în fotografia alăturată aplaudă discursul umbrei singeroase ce domnește peste Spania. Dar pot oare blazoanele inobila crimele?

O nouă încercare a fasciștilor italieni de a manifesta într-o piață a fost risipită de forțele progresiste. Ca o măsură de salubritate, câteva ore mai târziu, piața este măturată de umbrele fascismului. Cite manifeste, cite afișe, atita gunoi.

OMUL ȘI UMBRA LUI SAU DESPRE CREAȚIE ȘI PARAZITISM

de N. P. AKIMOV
artist al poporului din U.R.S.S.

Nu e pentru nimeni un fapt necunoscut că epoca noastră decurge sub semnul luptei principiilor creatoare cu cele destructive, sau, după cum spune pe limba sa Svarț, sub semnul luptei omului cu umbra.

Indicii ale acestei lupte noi le putem descoperi oricând și oriunde. În fiecare zi vedem cum partizanii unui principiu sau ai altuia se reunesc și acționează în cadrul unor sisteme politice, făcute să înalțe sau să zdrobească umanitatea din om. Țara noastră, în care pentru prima dată în istoria mondială principiul creator a căpătat o expresie desăvârșită din punct de vedere organizatoric, este opusă unei lumi în care lozinca oficială o constituie încercarea de a opri procese istorice firești, de a opri dezvoltarea, de a opri viața, o lume în care parazitismul, existența pe seama altora, constituie idealul suprem.

Știm foarte bine deasemeni că lupta cu viața,

cu istoria — este dusă în țările capitaliste și lupta cu ultimele rămășițe ale idealurilor parazitare — este dusă la noi. Și adevărul este că la o analiză atentă un mare număr de conflicte din existența noastră cotidiană, sînt alimentate de tendințe, de prejudecăți, de superstiții ce definesc ideologia burgheză.

De aceea socotim că lupta între vechi și nou care are loc în societatea noastră constituie o ciocnire între creație și parazitism. Chiar în acele cazuri care nu pot fi numite conflicte în sensul uzual al cuvîntului — descifrăm adesea manifestările subtile ale aceleiași lupte.

În fond toate subiectele actuale demne de a fi satirizate de noi au o sursă comună. Ce înseamnă carierismul dacă nu dorința de a căpăta pe căi lăturalnice drepturi ce revin altora? Ce înseamnă un dezinteres birocratic față de muncă dacă nu o pledoarie secretă, ascunsă pentru vechi? Ce înseamnă o atitudine

Scenă din spectacolul „Teatrului de Comedie“ din Leningrad

formală față de nevoile de fiecare zi ale oamenilor dacă nu o atitudine ostilă față de programul de viață al societății noastre? Ce înseamnă intriga, spiritul circotaș, calomnia, birfa, dacă nu o luptă activă împotriva formelor noi ale vieții noastre, dacă nu o încercare de a frâna munca vie, constructivă, o încercare de a distruge relațiile ce se formează între oamenii pe care îi reunește un ideal nobil? Probabil că purtătorii „viciilor mărunte” adesea nici măcar nu-și dau seama de originea acestor defecte alit de supărătoare pentru cei din jur. Autorul învinuit de plagiat poate, probabil, să citească foarte liniștit date în legătură cu politica colonială a unor puteri capitaliste, fără să bănuiască că între această politică și propria lui practică există ceva comun: tendința de a trăi pe seama altora.

În fond toate plăgile sociale, care merită sancțiunea artei noastre, își găsesc un prototip

accentuat în diverse tare ale trecutului consemnate în istorie, și evident, într-o seamă din faptele ce se petrec în societatea capitalistă. Dealtminteri dacă lucrurile nu ar sta astfel, dacă viciile care mai dăinuie încă în cadrul societății noastre nu s-ar datora trecutului și nu s-ar înrudi cu vechile rele de care a suferit omenirea am percepe cu totul altfel marile lucrări de artă ale istoriei.

Noi știm că însușirea cea mai de preț a operei literare este aceea de a se alia întotdeauna acțiunii de sporire a umanității din om și de aceea apreciem în cel mai înalt grad piesa „Umbra”.

SPECTACOLELE TEATRULUI DE COMEDIE

În cadrul marilor sărbătoriri consacrate în iunie 1962 amintirii marelui nostru dramaturg I. L. Caragiale, pe scena Teatrului de Comedie s-a prezentat, în regia lui David Esrig și în scenografia lui I. Popescu Udriște, piesa lui Mircea Ștefănescu, „Procesul domnului Caragiale” în care a jucat întreaga echipă a teatrului.

Într-o distribuție din care fac parte artiștii emeriți Ștefan Ciobotărașu și Nineta Gusti, precum și Vasilica Tastaman, Val. Plălăreanu, Iurie Darie, laureat al premiului de stat, Amza Pellea, Liliana Țicău, Rozalia Avram, Costel Constantinescu, Dumitru Chesă, Iarina Demian, Nicolae Turcu, Marius Rolea, Teatrul de Comedie a prezentat la 25 aprilie 1961 premiera piesei „Prietenă mea Pix” de V. Em. Galan în regia lui Radu Penciulescu și scenografia lui I. Popescu Udriște. Spectacolul numărând la 1 februarie 1963 160 de reprezentații, a fost distins cu premiul I la concursul tinerilor actori din anul 1961.

La 5 Ianuarie 1961 Teatrul de Comedie a prezentat premiera piesei „Celebru 702” de Al. Mirodan, în regia lui Mony Ghelerter, maestru emerit al artei, laureat al premiului de stat, și în decorurile și costumele lui Al. Brătășanu, maestru emerit al artei, laureat al premiului de stat. În rolurile principale joacă: artistul poporului Radu Beligan, laureat al premiului de stat, Florin Scărlătescu, Sanda Toma, Liliana Țicău, Mircea Șeptilici, N. Gărdescu, artist emerit, Dem. Savu, laureat al premiului de stat, Ion Lucian, Costel Constantinescu, Mircea E. Balaban, Rozalia Avram, Nineta Gusti, artistă emerită, Amza Pellea, Dumitru Chesă. La 5 ianuarie 1963 „Celebru 702”, piesă distinsă cu premiul „I. L. Caragiale” al Academiei R.P.R., se prezenta pentru a 357-a oară.

Piesa lui Sütő Andras „Nuntă la castel” a fost prezentată în premieră pe lângă de Teatrul de Comedie, la 24 aprilie 1962, în zilele în care țara noastră sărbătorea încheierea procesului de colectivizare a agriculturii, în cinstea acestui mare eveniment.

Regia spectacolului este semnală de Lucian Giurchescu, iar decorurile și costumele de Dan Nemțeanu.

Din distribuție fac parte: Șt. Ciobotărașu, artist emerit, laureat al premiului de stat, N. Gărdescu și Ninela Gusti, artiști emeriti, Vasilica Tastaman, D. Chesa, Agnia Bogoslava, Costel Constantinescu, Gh. Dinică, D. Rucăreanu, N. G. Mazilu, Mircea Mușatescu, N. Turcu, Marius Rolea, E. Cassian, Puica Stănescu, Consuela Roșu, Livia Hanuțiu, Zizi Petrescu.

Zborul primului om în cosmos a fost salutat printr-un jurnal teatral iscălit de V. Bîrlădeanu și intitulat „De la perigeu la apogeu”.

Împotriva războiului și fascismului Teatrul de Comedie a prezentat la 5 ianuarie 1962 piesa lui Bertolt Brecht „Srejk în al doilea război mondial” în regia lui Lucian Giurchescu și scenografia lui Dan Nemțeanu.

Din distribuție fac parte: Florin Scărlătescu, Mircea Șeptilici, Dem. Savu, laureat al premiului de stat, Tamara Buciuceanu-Botez, Liliana Țicău, Ion Lucian, Gh. Crîșmaru, Amza Pellea, Gh. Dinică, D. Rucăreanu, Mircea Constantinescu, Vasilica Tastaman, Iarina Demian, Val Plătăreanu, D. Chesa, Puica Stănescu, Mircea E. Balaban, N. Turcu, Aurel Cioranu, Șt. Tapalagă, Costel Constantinescu, Marius Rolea, Zizi Petrescu, Eugen Cassian, Mircea Mușatescu, N. Gh. Mazilu și D. Popescu.

Premiera comediei tonice „Mi se pare romantic” de Radu Coșău, a avut loc la 18 octombrie 1961.

În rolurile principale: Aurel Cioranu, Vasilica Tastaman, N. Gărdescu, artist emerit, Liliana Țicău, Amza Pellea, Dem. Savu, laureat al premiului de stat, Mircea Constantinescu, Victoria Miclescu, artistă emerită, Agnia Bogoslava, Sanda Toma, Eugen Cassian, Marius Rolea, D. Rucăreanu, Costel Constantinescu, D. Chesa, Zizi Petrescu.

Coperta unui volum de
teatru, semnat Evghenii
Svarf, apărut în Italia.

Prezentarea grafică
RADU GEORGESCU

